

CYNGOR SIR CEREDIGION

Adroddiad i'r:	Cabinet
Dyddiad y Cyfarfod:	6 Mehefin 2023
Teitl:	Dyletswydd Trais Difrifol - Deddf yr Heddlu, Troseddu, Dedfrydu, a Llysoedd 2022
Pwrpas yr adroddiad:	Rhoi gwybod i'r Cabinet am y Ddyletswydd Trais Difrifol a'r goblygiadau i'r Cyngor, a ffurfioli'r cyfrifoldeb dros y gwaith a'r trefniadau partneriaeth.
Er:	Gwybodaeth
Portffolio Cabinet ac Aelod Cabinet:	Y Cyngorydd Matthew Vaux, Aelod Cabinet ar gyfer Partneriaethau, Gwasanaethau Tai, Cyfreithiol a Llywodraethu a Diogelu'r Cyhoedd

CEFNDIR:

Dechreuodd y Ddyletswydd Trais Difrifol ar 31 Ionawr 2023 ac mae'n cynnwys y gofynion a nodir ym Mhennod 1 o Ran 2 o Ddeddf yr Heddlu, Troseddu, Dedfrydu, a Llysoedd 2022. Mae'r rhain yn rhoi dyletswydd ar awdurdodau penodedig i gydweithio i atal a lleihau trais difrifol.

Mae'r awdurdodau penodedig yn cynnwys Awdurdodau Lleol, Byrddau Iechyd Lleol, Awdurdodau Tân ac Achub, y Sector Heddlu a Chyfiawnder (timau prawf a throseddu ieuencid). Y sefydliadau hyn sy'n gyfrifol am gyflawni'r Ddyletswydd ac sy'n gydatebol am gyflawni prif gerrig milltir yr arian grant rhanbarthol a ddarperir gan y Swyddfa Gartref i weithredu gofynion y Ddyletswydd.

Yn ogystal â'r awdurdodau penodedig a nodir uchod, mae yna awdurdodau perthnasol sy'n cynnwys awdurdodau addysgol (ynghyd ag awdurdodau dalfa ieuencid a charchardai). Mae gofyn i'r awdurdodau hyn gydweithio â'r awdurdodau penodedig, yn ôl yr angen, i gyflawni'r ddyletswydd a hefyd rhaid i'r awdurdodau penodedig ymgynghori â nhw wrth baratoi'r strategaeth.

Rhaid i awdurdodau penodedig nodi'r mathau o drais difrifol sy'n digwydd yn yr ardal, achosion y trais hwnnw (cyhyd ag y bo modd gwneud hynny), a pharatoi a gweithredu strategaeth ar gyfer atal a lleihau trais difrifol yn yr ardal. Dylai'r strategaeth gynnwys atebion pwrpasol i atal a lleihau trais difrifol. Rhaid cadw golwg ar hyn ac adolygu yn flynyddol a'i ddiweddarau pan fo angen.

Asesiad o Anghenion Strategol

I fwydo i'r broses, dylai awdurdodau penodedig wneud dadansoddiad ar y cyd, yn seiliedig ar dystiolaeth o achosion trais difrifol o fewn eu hardal, a defnyddio'r dadansoddiad hwn i ddatblygu Asesiad o Anghenion Strategol a ddylai lywio'r strategaeth leol. Bydd hyn yn cynnwys ystod eang o ddata, er enghraifft gallai gynnwys data lleol a chenedlaethol am droseddau, data'r cyfrifiad, a data ysbytai a gofal sylfaenol. O safbwynt awdurdod lleol, gallai hefyd gynnwys data addysgol megis

presenoldeb, data am atal a gwahardd disgyblion, a data am ofal cymdeithasol plant. Bydd yr Asesiad o Anghenion Strategol yn cynnwys dealltwriaeth gyffredin o'r carfanau sydd fwyaf agored i drais difrifol a bydd angen i'r strategaeth leol ddangos sut mae pob ardal yn cyfeirio adnoddau i'r boblogaeth ddiffiniedig sydd fwyaf angen cymorth.

Diffinio Trais Difrifol

Nid yw'r Ddyletswydd yn diffinio trais difrifol oherwydd mae'n fater i bob ardal unigol wneud hynny – bydd hyn yn seiliedig ar y dystiolaeth leol ar gyfer yr Asesiad o Anghenion Strategol.

Wrth ystyried yr Asesiad, mae'n eglur nad yw trais yn gyfyngedig i drais corfforol yn erbyn person. Mae'n darparu, at ddibenion y Ddyletswydd, bod trais yn cynnwys cam-drin domestig, troseddau rhyw, trais yn erbyn eiddo a bygythiadau o drais.

At hynny, mae Strategaeth Trais Difrifol 2018 yn nodi fod Trais Difrifol yn ymwneud â mathau penodol o droseddau megis lladd, trais â chyllyll a gynnu, a meysydd lle mae trais difrifol neu ei fygythiad yn gynhenid, megis mewn gangiau a llinellau cyffuriau. Mae hefyd yn cynnwys bygythiadau sy'n dod i'r amlwg mewn rhai ardaloedd o'r wlad, megis defnyddio sylweddau cyrydol fel arf.

Dull o ran Iechyd Cyhoeddus

Mae'r ddyletswydd hon yn creu 'dull iechyd cyhoeddus' newydd o fynd i'r afael â Throseddau Treisgar gan nodi'r hyn sy'n achosi trais a chanfod ymyriadau sy'n gweithio er mwyn atal trais rhag lleadaenu. Mae'r 'dull iechyd cyhoeddus' yn cynnwys nifer o wasanaethau cyhoeddus a chymdeithasol sy'n gweithio gyda'i gilydd i roi ymyriadau cynnar ar waith i atal pobl rhag mynd ynghlwm â throseddau treisgar.

CYDWEITHREDU A CHYNLLUNIO:

Bwriad y Ddyletswydd yw creu'r amodau cywir i awdurdodau gydweithio a chyfathrebu'n rheolaidd, gan ddefnyddio partneriaethau presennol lle bo modd a rhannu gwybodaeth a chymryd camau effeithiol, cydlynus, yn eu hardaloedd lleol. Bydd pob sefydliad ac asiantaeth sy'n ddarostyngedig i'r Ddyletswydd yn atebol am eu gweithgarwch a'u cydweithredu.

Dyma'r amserlen ar hyn o bryd:

- 31 Ionawr 2023 – dechrau'r Ddyletswydd Trais Difrifol
- 31 Mawrth 2023 – cadarnhau'r cytundeb partneriaeth
- 28 Ebrill 2023 – llunio fersiwn dros dro o'r cynllun cyflawni a chadarnhau'r defnydd a wneir o gyllid y Swyddfa Gartref
- 29 Medi 2023 – cytuno ar fersiwn uwch o'r cynllun cyflawni
- 31 Ionawr 2024 – cwblhau'r Asesiad o Anghenion Strategol o ran Trais Difrifol
- 31 Ionawr 2024 – cwblhau'r Strategaeth Leol (gan gynnwys fersiwn derfynol o'r cynllun cyflawni)

Er gwybodaeth, mae'r Canllawiau Statudol a gyhoeddwyd ar 16 Rhagfyr 2022 i'w cael yma, yn Gymraeg a Saesneg: [Dyletswydd Trais Difrifol - GOV.UK \(www.gov.uk\)](http://www.gov.uk) (mae Canllawiau penodol i Gymru i'w gweld o dudalen 20 ymlaen).

Cyllid

Dyrannwyd cyllid i ranbarth Dyfed-Powys gan y Swyddfa Gartref i weithredu'r Ddyletswydd Trais Difrifol, ac yn unol â'r ddeddfwriaeth bydd hyn yn cael ei oruchwylio gan y Comisiynydd Heddlu a Throseddau, a fydd hefyd yn darparu cymorth, yn monitro gweithgarwch ac yn adrodd i'r Ysgrifennydd Gwladol. Cadarnhawyd cyllid gan y Swyddfa Gartref hyd at 2024/2025. Ar hyn o bryd, mae'r adnodd yn cael ei ddyrannu i gynyddu capasiti dadansoddi Heddlu Dyfed-Powys, er mwyn paratoi a chyflawni'r Aseiad rhanbarthol o Anghenion Strategol. Ar ben hyn, y bwriad yw defnyddio'r cyllid i gydlynu'r cynllun cyflawni, y strategaeth a'r llofoedd gwaith cysylltiedig yn y rhanbarth.

Gweithredu

Mae Crest Advisory wedi ei gomisiynu gan y Swyddfa Gartref i weithio gyda'r sefydliadau a fanylir yn y Ddyletswydd Trais Difrifol (noder uchod) a'r partneriaid lleol yn ystod 2023 i weld a ydynt yn barod ar gyfer y Ddyletswydd ac i roi cymorth pwrpasol i ddatblygu a sicrhau cydymffurfiaeth.

Mae partneriaid ledled y rhanbarth, gan gynnwys Cyngor Sir Ceredigion, wedi mynychu cyfarfodydd gyda'r Comisiynydd Heddlu a Throseddau ac mae arweinwyr Trais Difrifol wedi'u nodi mewn sefydliadau allweddol. Yr Arweinydd Strategol ar gyfer Cyngor Sir Ceredigion yw Barry Rees, sef Cadeirydd y Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol, a'r ymarferwyr a enwebwyd yw Diana Davies (Rheolwr Corfforaethol - Partneriaethau a Pherfformiad) a Tim Bray (Rheolwr Partneriaethau ac Argyfyngau Sifil).

Gellir defnyddio'r trefniadau partneriaeth presennol i gyflawni'r Ddyletswydd hon gan fod y Canllawiau Statudol yn nodi nad oes rheidrwydd creu partneriaethau newydd. Felly cytunwyd mai'r lle cywir i arwain ar gynllunio a gweithredu gofynion y Ddyletswydd Trais Difrifol yw'r strwythur presennol ar gyfer Trais Difrifol a Throseddau Cyfundrefnol, a'r Bwrdd Rhanbarthol Trais Difrifol.

Mae'r Rheolwr Corfforaethol - Partneriaethau a Pherfformiad a'r Rheolwr Partneriaethau ac Argyfyngau Sifil yn mynychu cyfarfodydd Rhanbarthol Trais Difrifol a Throseddau Cyfundrefnol ar hyn o bryd, a byddant yn parhau i wneud hynny ac i adrodd yn ôl lle bo angen.

At hynny, i gydnabod rôl hanfodol addysg wrth ddiogelu, argymhellir bod cynrychiolydd o fyd addysg strategol yr ardal yn mynychu'r cyfarfodydd i drafod y Ddyletswydd Trais Difrifol. Bydd hyn yn gymorth i gynnig dolen rhwng yr awdurdodau cyfrifol penodedig a sefydliadau unigol, a rhwng Cwricwlwm newydd Cymru a'r cyfleoedd y mae hyn yn eu cyflwyno o ran cefnogi maes llesiant.

Cyflwynwyd y Ddyletswydd Trais Difrifol i'r Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu er gwybodaeth ar 22 Mai 2023.

Y CYFANSODDIAD

Bwriedir diweddarau Cyfansoddiad Cyngor Sir Ceredigion i gynnwys y Ddyletswydd Trais Difrifol o dan gyfrifoldebau'r gwasanaeth Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd.

	Oes Aseiad Effaith Integredig wedi ei gwblhau? Os na, esboniwch pam	Naddo, nid yw'r adroddiad yn newid Polisi na Strategaeth.
Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:	Crynodeb:	
	Hirdymor:	Hirdymor:
	Cydweithio:	Cydweithio:
	Cynnwys:	Cynnwys:
	Atal:	Atal:
	Integreiddio:	Integreiddio:
Argymhelliad / Argymhellion:	Dylai'r Cabinet nodi'r Ddyletswydd newydd o ran Trais Difrifol a'r goblygiadau i Gyngor Sir Ceredigion a'r partneriaethau perthnasol a fyny chir gan gynrychiolwyr Cyngor Sir Ceredigion.	
Rheswm / Rhesymau dros y penderfyniad:	Er mwyn i'r Cabinet ddeall y dyletswyddau ychwanegol y mae'n rhaid i Gyngor Sir Ceredigion ymateb iddynt fel rhan o'r Ddyletswydd hon, a ffurfioli'r cyfrifoldeb dros y gwaith a'r trefniadau partneriaeth.	
Trosolwg a Chraffu:	Cyflwynwyd y Ddyletswydd Trais Difrifol i'r Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu er gwybodaeth ar 22 Mai 2023.	
Fframwaith Polisi:	Y Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol	
Amcanion Llesiant Corfforaethol:	<ul style="list-style-type: none"> • Hybu'r economi, cefnogi busnesau a galluogi cyflogaeth • Creu cymunedau gofalgwr ac iach • Darparu'r dechrau gorau mewn bywyd a galluogi pobl o bob oed i ddysgu • Creu cymunedau cynaliadwy a gwyrdd sydd wedi'u cysylltu'n dda â'i gilydd. 	
Goblygiadau Cyllid a Chaffael:	O fewn y gyllideb bresennol	
Goblygiadau cyfreithiol:	Dyletswydd Trais Difrifol, Pennod 1 o Ran 2 o Ddeddf yr Heddlu, Troseddu, Dedfrydu, a Llysoedd 2022	
Goblygiadau staffio:	Dim	
Goblygiadau eiddo / asedau:	Dim	
Risg(iau):	Amherthnasol	

Pwerau Statudol:

Papurau Cefndir: Dim

Atodiadau: Dim

Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Alun Williams, Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd

Swyddog Adrodd: Timothy Bray, Rheolwr Partneriaethau ac Argyfyngau Sifil

Dyddiad: 15 Mawrth 2023